

Крищенко К. Є.

кандидат економічних наук, викладач кафедри обліку і фінансів
ПВНЗ «Буковинський університет», Чернівці, Україна, cirillapps@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7145-6709>

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗАБЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. Фінансування освіти є одним із пріоритетів урядової політики в Україні. Професійна (професійно-технічна) освіта (П(ПТ)О) як важлива ланка освітньої системи реалізує функції професійного розвитку людини, формуючи робочий потенціал країни, що особливо важливо в умовах післявоєнної розбудови. Сьогодні цей сектор освіти відчуває гостру нестачу фінансових ресурсів, що знижує якість навчання та робить професійну освіту в Україні непопулярною. У статті наголошено, що брак фінансування пояснюється передусім тим, що на поточний момент кошти надходять з єдиного джерела – зведеного бюджету. Це не є дивним, адже вся освіта в Україні утримується за рахунок бюджетних коштів, проте на сектор П(ПТ)О припадає лише близько 5 % загальної суми фінансування. Очевидно, що в умовах військових дій і руйнування промислового потенціалу країни розраховувати на збільшення надходжень не доводиться, тож закладам П(ПТ)О потрібно активно шукати альтернативні джерела фінансування. Таким джерелом може стати державно-приватне партнерство (ДПП), за якого до фінансування й розвитку закладів освіти залучається приватний бізнес. До того ж ДПП є потенційно найефективнішою моделлю фінансування саме для професійно-технічної освіти: приватний сектор зараз як ніколи зацікавлений у підготовці робітничих кадрів, брак яких наразі є основною проблемою ринку праці України. У статті розкрито сутність ДПП у сфері П(ПТ)О, детально розглянуто механізми та форми такого партнерства, їх переваги й проблеми використання в сучасних умовах і нормативно-правовому полі України.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, фінансування освіти, професійна (професійно-технічна) освіта, альтернативні джерела фінансування, видатки державного бюджету, видатки місцевих бюджетів.

JEL classification: I21.

DOI: 10.32987/2617-8532-2024-5-149-159.

Проблема реформування системи професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) в Україні постала давно, адже з моменту здобуття незалежності, коли Україна отримала в спадок радянську систему освіти зі значною кількістю закладів П(ПТ)О, жодної її суттєвої модернізації чи актуалізації не відбулося, спостеріга-

лося лише поступове руйнування та деградація інфраструктури.

Серйозні зрушення щодо реформування почалися лише останнім часом. Зокрема, у 2020 р. Колегією МОН було ухвалено Стратегію розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року. Ідеї, прописані в Стратегії, оформ-

© Крищенко К. Є., 2024

лено як завдання для Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року [1]. Утім, будь-яка реформа передбачає істотну трансформацію фінансової складової, адже важливою причиною депресивного стану сфери профтехосвіти є саме її незадовільне фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання фінансування різних рівнів освіти вельми широко висвітлюється сучасними дослідниками. Зокрема, у працях таких учених, як В. Гапон, М. Шаравська, Т. Дерепка [2], І. Аксьонова [3], К. Резніченко [4]. Проблематика фінансування саме П(ПТ)О також є дуже популярною, їй присвячено публікації ряду вітчизняних учених, як-от: О. Самойленко, О. Дубасенюк, С. Левченко [5], В. Попова [6].

Наразі питання поліпшення фінансування залишається актуальним і важко вирішуваним в умовах війни та браку ресурсів. Тому важливо не лише висвітлювати наявні проблеми, а й шукати альтернативи бюджетному фінансуванню. Такою альтернативою може стати співпраця держави й приватного сектора через механізми державно-приватного партнерства (ДПП). Багато українських дослідників уже вивчають феномен ДПП. Так, В. Радкевич досліджує наявні механізми ДПП у сфері профтехосвіти [7]. Р. Фриз велику увагу приділяє питанню змістового наповнення поняття ДПП у нормативному полі України [8]. Вивченням зарубіжного досвіду ДПП у сфері П(ПТ)О займаються С. Кравець, В. Бородієнко та В. Радкевич [9; 10].

Незважаючи на таку кількість публікацій, фінансування П(ПТ)О залишається незадовільним через нестачу коштів, у т. ч. унаслідок відсутності реальної диверсифікації джерел їх надходження. Тож метою цієї статті є дослідження недоліків поточного фінансування закладів П(ПТ)О України та висунення рекомендації з його вдосконалення, зокрема шляхом запровадження механізмів ДПП у сфері П(ПТ)О.

В Україні основним джерелом фінансування закладів П(ПТ)О є бюджетні кошти, що прописано, зокрема, у ст. 78 Закону України «Про освіту» [11]. Так, джерелом фінансування П(ПТ)О визначено кошти державного бюджету України (ДБУ), власні кошти місцевих бюджетів та інші джерела, не заборонені законодавством. Варто звернути увагу на процеси, що відбувалися навколо фінансування П(ПТ)О протягом періоду незалежності, оскільки за переважно позитивної тенденції нарощування його обсягів спостерігалися суттєві зміни в його структурі. Так, українська дослідниця В. Попова зазначає, що видатки зведеного бюджету на П(ПТ)О протягом 2002–2020 рр. збільшились у 15,7 раза (із 733,06 млн до 11 515,88 млн грн) [6]. При цьому структура видатків радикально змінилася: навантаження було перекладено з державного на місцеві бюджети, у результаті видатки з ДБУ скоротились у 1,8 раза (із 701,9 млн до 392,5 млн грн), а видатки місцевих бюджетів зросли в 357 разів (із 31,16 млн до 11 123,38 млн грн) відповідно. Фактичним роком зміни джерел фінансування став 2011-й, коли частка видатків із ДБУ зменшилася до 19,6 %, а з місцевих – збільшилася відповідно до 80,4 % [6].

У 2015 р. зміни у структурі фінансування тривали: спостерігалось по-

дальше зростання видатків із місцевих бюджетів і зниження видатків із ДБУ у структурі зведеного бюджету майже до 2 %. Узагалі період 2014–2015 рр. став знаковим: видатки ДБУ на П(ПТ)О зменшились у 10,6 раза (з 1 321,2 млн до 124,6 млн грн). Такі радикальні зміни структури видатків супроводжувалися високим ступенем нерівномірності їх надходжень, коли показник річних темпів приросту видатків зведеного бюджету змінювався від найвищого у 2005 р. (53,82 %) до від’ємного у 2014 р. (–5,98 %) [6].

Станом на сьогодні, незважаючи на війну, ситуація є більш прогнозованою та характеризується нарощуванням обсягів фінансування: якщо у 2023 р. на фінансування освіти до ДБУ планувалося спрямувати 143,4 млрд грн, то у 2024 р. – уже 171,2 млрд грн, а в ДБУ на 2025 р. ця цифра сягнула 194,3 млрд грн. Тобто сума на фінансування освіти за два останніх роки зросла на 35 %.

Утім, попри позитивні тенденції питання ефективності фінансування саме сегмента П(ПТ)О залишається актуальним, оскільки процеси децентралізації, перенесення навантаження на місцеві бюджети істотно не вплинули на обсяги фінансових

потоків: вони покривають потреби закладів освіти лише на 45–60 % [6]. Фактично можна констатувати звичайне розпорошення державних грошей між бюджетами різних рівнів.

Ці висновки підтверджуються й статистичними даними. У табл. 1 наведено інформацію щодо фінансування П(ПТ)О протягом 2019–2024 рр., яка свідчить, що фактичні видатки за досліджуваний період становили близько 5 % загальних витрат на освіту, тобто неприпустимо мало.

Дані МОН свідчать, що до початку військових дій у 2022 р. на усунення недоліків у цій галузі освіти потрібно було залучити додаткове фінансування на загальну суму 635 млн грн, що більш ніж у 1,5 раза перевищує видатки на П(ПТ)О з державного бюджету України у 2020 р. [13]. Тож очевидно, що сектор П(ПТ)О терміново потребує реформування системи фінансування.

Непрямою, але вагомою причиною низької ефективності всіх проведених структурних змін, стало, на нашу думку, те, що реальної диверсифікації джерел фінансування так і не відбулося. У процесі реформи взагалі не робилися спроби знайти інші стійкі джерела фінансових надходжень. Зокрема, поза увагою залишився

Таблиця 1
Видатки зведеного бюджету України на фінансування П(ПТ)О та їхня частка у структурі загальних видатків на освіту протягом 2019–2024 рр., млн грн, %

Рік	Видатки на П(ПТ)О		Видатки на освіту, усього	
	млн грн	%	млн грн	%
2019	10 815,7	4,5	238 757,5	100
2020	11 515,6	4,6	252 283,1	100
2021	14 180,3	4,5	312 914,6	100
2022	15 500,4	5,3	290 758,4	100
2023	16 221,0	5,3	308 639,0	100
2024*	18 634,0	4,9	380 549,0	100

* Плановий показник.

Складено автором за: [12].

приватний бізнес, участь якого в освітньому процесі є ознакою відмови від командного адміністрування та кадрові потреби якого власне й задовольняє система П(ПТ)О. Зазначені структурні зміни натомість мають чіткі ознаки інституційного переходу до державно-місцевого партнерства.

У згадуваній Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року особливо акцентується на подальшій децентралізації управління й фінансування закладів П(ПТ)О. При цьому одним із перспективних напрямків вважається запровадження ДПП, яке повинне стати дієвим інструментом підвищення якості освітніх послуг, забезпечуючи зв'язок закладів П(ПТ)О із сучасним ринком праці, та водночас здатне забезпечити механізми альтернативного фінансування закладів П(ПТ)О.

По суті, ДПП є співробітництвом між державою, її територіальними громадами в особі відповідних державних органів або органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами (крім державних і комунальних) або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору [14].

ДПП саме у сфері професійно-технічної освіти передбачає ефективний розподіл ролей між партнерами в цій сфері для прискорення її реформування та підвищення конкурентоспроможності. Запровадження ДПП «передбачає, що приватний сектор буде чітко контролювати цільове і ефективне використання інвестиційних ресурсів, а держава в свою чергу

не дозволить бізнесу занадто комерціалізувати освіту, що у сукупності має призвести до максимально можливого соціально-економічного ефекту» [15, с. 293–294]. Однією з ключових переваг ДПП є спільний доступ до ресурсів завдяки поєднанню зусиль державних і приватних партнерів, що покращує та модернізує матеріально-технічну базу закладів освіти [16].

Фінансові відносини в рамках ДПП у сфері П(ПТ)О можуть передбачати різні *форми підтримки закладів освіти* та осіб, які беруть участь в освітньому процесі. Зокрема, це:

- спільне фінансування закладів П(ПТ)О;
- спільне фінансування юридичних та/або фізичних осіб, що провадять освітню діяльність;
- фінансова підтримка (через стипендії, гранти тощо) здобувачів П(ПТ)О;
- спільне фінансування створення, утримання, модернізація баз практичної підготовки (навчально-практичних центрів) у закладах П(ПТ)О;
- фінансування процесу підготовки фахівців на базах практичної підготовки;
- створення та спільне фінансування інноваційних підприємств на базі закладів освіти [10].

Але це лише найбільш узагальнений перелік форм і методів участі бізнесу у фінансуванні освіти. Повний перелік є набагато довшим та включає не тільки пряме фінансування, а й інші види підтримки. Зокрема, усі механізми підтримки можна поділити на декілька груп: фінансові, правові й організаційно-адміністративні. При цьому класифікацію може бути проведено за інституціональною та програмно-проектною формами (рисунк).

Рисунок. Класифікація механізмів підтримки освіти приватним бізнесом
Побудовано автором за: [15].

У рамках фінансової складової підтримки освіти через ДПП у сфері П(ПТ)О можна виокремити декілька основних форм такої співпраці. Так, найефективнішими вважаються контрактна, інституційна, інвестиційна, концесійна, лізингова, франшизна та проектна форми (табл. 2).

Описані форми фінансування можуть використовувати спільні чи подібні способи залучення фінансових ресурсів. Так, одним із найпоширеніших способів фінансування у сфері освіти є гранти. Гранти надаються фінансовими й благодійними організаціями, урядами, бізнесом. Вони мають цільове спрямування та передбачають звітування [15]. Гранти як спосіб фінансування характерні передусім для проектної, інвестиційної й інституційної форм організації ДПП.

Ще одним способом налагодження ДПП у сфері професійної освіти є приватизація, коли держава передає власність на державний актив приватному сектору. Цей спосіб є найефективнішим із точки зору підвищення якості професійної освіти за одночасного зниження витрат державного бюджету, адже приватні компанії повністю беруть на своє утримання приватизований заклад П(ПТ)О, фінансуючи наукові дослідження, стипендії, надаючи обладнання й технології тощо [13]. Водночас приватизація потребує високої прозорості державного регулювання для запобігання корупції в процесі її проведення.

Попри широкий загальний перелік фінансових форм співпраці в рамках ДПП, далеко не всі з них може бути використано на практиці. Обмеження пов'язані передусім із недо-

Таблиця 2

Зміст та основні характеристики фінансових форм державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О

Форми ДПП у сфері П(ПТ)О	Засоби практичної реалізації взаємовідносин	Зміст засобів практичної реалізації ДПП	Юридичні документи, оформлювані сторонами
Контрактна – залучення інвестицій для модернізації інфраструктури та матеріально-технічної бази закладів освіти (ЗО), розвитку нових професійних кваліфікацій, освітніх програм	• Контракт на надання освітніх послуг. • Аутсорсинг	Забезпечують доступ до спеціальних ресурсів, які можуть бути відсутні в держсекторі й дають змогу зосередитися на основних освітніх завданнях, підвищенні ефективності та якості П(ПТ)О	• Договір про надання послуг. • Угода про аутсорсинг
Інституційна – формування спільних оргструктур: консорціумів, кластерів, фондів, спеціалізованих агентств, що здійснюють управління у сфері П(ПТ)О	• Спільні освітні установи	Це результат співпраці між державним і приватним секторами для розроблення інноваційних освітніх програм у сфері П(ПТ)О	• Угода про співпрацю. • Статут спільної установи
	• Ради з питань П(ПТ)О та ринку праці	Формуються спеціалізовані ради, комітети з представників держустанов, приватного сектора для розроблення освітньої політики відповідно до потреб ринку праці	
Концесійна – передавання прав на експлуатацію або управління освітньою інфраструктурою закладів П(ПТ)О приватному партнеру на певний строк	• Управління закладами П(ПТ)О	Приватні компанії управляють ЗО та персоналом, модернізують ЗО, упроваджують нові технології тощо	• Концесійний договір. • Договір про розроблення та впровадження освітніх програм
	• Створення освітніх програм	Приватні компанії розробляють та реалізують нові освітні програми (навчальні курси)	
Інвестиційна – пряме фінансування або кофінансування проєктів із боку приватного сектора	• Прямі інвестиції в розвиток інфраструктури	Приватний сектор вкладається в будівництво (модернізацію) ЗО через розширення інфраструктури, оновлення обладнання	• Інвестиційний договір. • Меморандум про взаєморозуміння
	• Спільні інвестиційні проєкти	Розроблення спільних освітніх програм, що фінансуються обома сторонами, створення спеціальних курсів, дослідницьких програм тощо	
Лізингова – передавання в тимчасове користування активів чи ресурсів ЗО або навіть повністю закладів П(ПТ)О	• Лізинг обладнання й технологій	Заклади П(ПТ)О використовують обладнання й технології, надані в лізинг приватними компаніями	• Лізингова угода
	• Лізинг навчальних приміщень	Приватні компанії надають закладам П(ПТ)О приміщення на умовах лізингу	
Франшизна – передбачає передавання прав на використання бренду, виробничих технологій, методик навчання тощо	• Франшиза освітніх послуг	Приватні компанії надають закладам право користуватися навчальними програмами, методиками, брендами	• Франшизний договір (франчайзинг). • Договір про освітні послуги
	• Франшиза освітніх послуг у вигляді тренінгів	Приватні компанії надають закладам П(ПТ)О франшизу на проведення спец. тренінгів, майстер-класів, курсів	
Проектна – забезпечує фінансування окремого проєкту за рахунок залучення інвестицій	• Спільні освітні проєкти	Розроблення та виконання спільних освітніх проєктів закладів П(ПТ)О з приватними компаніями	• Договір про спільне впровадження проєктів. • Угода про співпрацю в дослідницьких проєктах
	• Програми дуального навчання	Приватні підприємства забезпечують можливість практичного навчання в умовах виробництва	
	• Спільні дослідницькі проєкти	Приватні компанії співпрацюють із ЗО в розробленні інноваційних технологій, методик навчання	

Складено автором за: [7].

сціоналістю нормативно-правового поля та наявністю обмежень щодо використання окремих форм фінансової взаємодії. Причиною цього є побоювання щодо можливості втрати державного контролю за самим закладом освіти або освітніми процесами в ньому через домінування приватного капіталу та поступове витіснення держави із сектора освіти в разі застосування таких форм фінансової співпраці.

І ці побоювання небезпідставні, оскільки законодавча база регулювання ДПП в освітній сфері є доволі розмитою. Так, сам термін «державно-приватне партнерство» вперше було визначено в Законі України «Про державно-приватне партнерство» [17] як співробітництво між органами державної влади, місцевого самоврядування та юридичними особами (крім державних і комунальних підприємств), фізичними особами – підприємцями на основі договору. За своєю сутністю зазначений закон не орієнтований на освітню сферу і спрямований передусім на передання в концесію масштабних майнових комплексів, об'єктів інфраструктури та надр, регулюючи відносини між державою й великим бізнесом [8]. Тож його впровадження істотно не вплинуло на ДПП в освітній сфері. І лише 24 травня 2016 р. сферу застосування ДПП було розширено також на надання освітніх послуг, при цьому уточнено ознаки ДПП із включенням їх у визначення його терміна [13].

Однак наразі варто розуміти, що основним законом, який регулює реалізацію ДПП в освітній сфері, залишається Закон України «Про освіту», а він відчутно обмежує можливості бізнесу щодо використання різних

форм і механізмів взаємодії з державою. Наприклад, у разі реалізації ДПП у концесійній формі варто враховувати положення від 2017 р. щодо заборони передання приватним партнерам в оренду, концесію, оперативне управління рухомого й нерухомого державного (комунального) майна. Крім того, до такого майна не можуть вчинятися дії, наслідком яких може стати виведення цих об'єктів із державної (комунальної) власності.

Важливою подією, що має істотний вплив на систему ДПП у сфері П(ПТ)О, стала презентація МОН проекту закону «Про професійну освіту» [18]. Важливість цієї ініціативи полягає в тому, що проектом пропонується внесення змін до нормативно-правового регулювання ДПП у сфері П(ПТ)О. Зокрема, законопроект передбачає такі новації:

- виведення ДПП у сфері професійної освіти з-під регулювання Закону України «Про державно-приватне партнерство», після чого ДПП втратить такі обов'язкові ознаки, як створення або реконструкція об'єкта партнерства та управління ним;
- встановлення широкого переліку напрямів здійснення ДПП у сфері професійної освіти;
- уточнення переліку напрямів здійснення ДПП у сфері П(ПТ)О в Законі України «Про освіту»;
- зняття заборони на передачу приватним партнерам в оперативне управління, оренду, концесію державного та/або комунального майна;
- звуження кола державних партнерів суто до закладів професійної освіти [8].

З огляду на зазначене така законодавча ініціатива є життєво необхідною для подальшого поглиблен-

ня процесів ДПП в Україні в освітній сфері загалом і П(ПТ)О зокрема, адже зараз вони помітно гальмуються через законодавчі обмеження, що не дає змоги залучати кошти бізнесу в освітню сферу, адже наявні схеми співпраці його не приваблюють у зв'язку з їх неефективністю й невизначеністю.

Підсумовуючи викладене, можна дійти таких загальних висновків щодо проблематики фінансування П(ПТ)О та використання ДПП для залучення додаткових позабюджетних коштів у цю сферу:

1. Проблема фінансування П(ПТ)О є дуже актуальною, адже наявний дефіцит фінансових ресурсів негативно впливає на якість навчання, що підкреслює необхідність пошуку альтернативних джерел надходження коштів.

2. Для забезпечення ефективності фінансування П(ПТ)О потрібні структурні реформи, спрямовані на диверсифікацію джерел фінансування, зокрема залучення приватного бізнесу через механізми ДПП.

3. Підвищення ролі державно-приватного партнерства у фінансуванні П(ПТ)О видається життєво необхідним, оскільки є вигідним для обох сторін: заклади освіти отримують додаткові джерела фінансування, що

дасть змогу, зокрема, знизити їх залежність від бюджетних коштів, а бізнес хоча б частково зможе розв'язати проблему браку кваліфікованих робітничих кадрів.

4. Механізми та фінансові форми ДПП є дуже різноманітними, кожна форма має специфічні переваги й можливості для реалізації у сфері П(ПТ)О. А це, у свою чергу, дає змогу знайти оптимальну та вигідну для обох сторін модель співпраці.

5. Перепоною для ефективного впровадження ДПП у сфері П(ПТ)О є стан нормативно-правового регулювання цього питання в Україні: воно істотно обмежує використання ДПП у сфері освіти. Але наразі констатуємо позитивні зрушення у вирішенні цього питання. Ідеться, зокрема, про презентований у 2024 р. законопроект «Про професійну освіту», прийняття якого може значно розширити можливості реалізації ДПП.

6. Результатом упровадження ДПП у сфері П(ПТ)О повинне стати поєднання ресурсів держави й приватного сектора для модернізації матеріально-технічної бази, підвищення якості освітніх послуг, забезпечення зв'язку П(ПТ)О з ринком праці та створення умов для стійкого розвитку вказаного сегмента освіти.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 26.12.2024).
2. Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерепя Т. С. Аналіз розподілу державних цільових субвенцій у сфері освіти на 2023 рік. *Освітня аналітика України*. 2023. № 4 (25). С. 19–39. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-4-19-39>.
3. Аксьонова І. В. Аналіз бюджетного фінансування вищої освіти в Україні та за кордоном. *Фінансова система України в умовах трансформації соціально-економічних*

відносин : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 15 квіт. 2015 р. Харків : ХНУБА, 2015. С. 6–9. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/10528>.

4. Резніченко К. Г. Фінансове оздоровлення сфери освіти: проблеми та шляхи розв'язання. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2009. № 2. С. 301–308.

5. Самойленко О. А., Дубасенюк О. А., Левченко С. В. Особливості реалізації програм розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Освітня аналітика України*. 2021. № 1 (12). С. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2021-1-81-92>.

6. Попова В. Економічні передумови запровадження державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в Україні. *Професійна педагогіка*. 2022. Т. 1. № 24. С. 101–110. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.101-110>.

7. Радкевич В. О. Сучасні механізми розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в повоєнний час. *Професійна педагогіка*. 2024. Т. 1. № 28. С. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.28.1-11>.

8. Фриз Р. О. Зміст поняття «державно-приватне партнерство у сфері професійної освіти» в контексті проекту закону України «Про професійну освіту». *Професійна педагогіка*. 2024. Т. 2. № 29. С. 96–104. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.96-104>.

9. Радкевич В. О., Бородієнко В. О., Кравець С. Г. Професійна (професійно-технічна) освіта України в контексті євроінтеграційних процесів (порівняльний аналіз із країнами Європейського Союзу) / Ін-т професійно-технічної освіти. Київ : ТОВ «ТРОПЕА», 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1JNFrAQ-FLSTFqfHvIFXzBK20DZQyVs1Y/view>.

10. Кравець С. Г. Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти: орієнтація на європейський досвід. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. Т. 1. № 22. С. 136–138. URL: <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/22>.

11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

12. Видатки. *Open Budget* : офіц. вебсайт. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?class=economic&view=table>.

13. Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України : методич. посіб. / В. О. Радкевич та ін. Київ : Ін-т професійної освіти НАПН України, 2023. 222 с. DOI: <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-01-1/2023>.

14. Крищенко К. Є., Белінська Г. В. Використання європейського досвіду державно-приватного партнерства для розбудови сектора професійно-технічної освіти. *Інтеграція системи освіти України в європейський освітній простір* : зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 жовт. 2024 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2024. С. 234–236. URL: <https://iea.gov.ua/diyalnist/naukovo-analitichna-diyalnist/materiali-komunikatsijnih-zahodiv/2024-2/>.

15. Москвічова О. С. Державно-приватне партнерство у сфері професійно-технічної та вищої освіти. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2 (22) С. 291–299. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4822>.

16. Гуменна Л. С. Основні аспекти державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*. 2023. Т. 2. № 27. С. 29–38. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.27.29-38>.

17. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20100701#Text>.

18. МОН презентує проєкт нового закону «Про професійну освіту» / М-во освіти і науки України. 2024. 2 квіт. URL: <https://mon.gov.ua/news/mon-prezentue-proekt-novogo-zakonu-pro-profesiynu-osvitu>.

Kyrylo Kryshchenko

Ph. D. (Economics), Private Higher Educational Institution "Bukovinian University",
Chernivtsi, Ukraine, cirillapps@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7145-6709>

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS AN INSTRUMENT OF EXTRA-BUDGETARY FINANCING OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN UKRAINE

Abstract. *Financing education is one of the priorities of government policy in Ukraine. Vocational education and training (VET) as an important part of the educational system, performs the functions of professional development of a person, shaping the country's labour potential, which is especially important in the post-war reconstruction. But today, this sector of education is experiencing an acute shortage of financial resources, which reduces the quality of education and makes vocational education in Ukraine unpopular. In this article, the author emphasizes that the lack of funding is primarily due to the fact that currently the funds come from a single source – the consolidated budget. This is not surprising, since all education in Ukraine is funded from the budget, but the VET sector, according to the data presented in the article, accounts for only about 5% of the total funding. Obviously, in the context of military operations and the destruction of the country's industrial potential, there is no hope of increasing revenues, so VET institutions need to actively seek alternative sources of funding. And public-private partnerships (PPPs) can become a such source, when private business is involved in the financing and development of educational institutions. In addition, PPPs are potentially the most effective funding model for vocational education: the private sector is now more than ever interested in training workers, whose shortage is a major problem in Ukraine's labour market. Therefore, in this article, the author describes the essence of PPPs in the field of VET, examines in detail the mechanisms and forms of such partnership, their advantages and problems of use in the current conditions and regulatory framework of Ukraine.*

Keywords: *public-private partnership, financing of education, vocational education and training, alternative sources of funding, state budget expenditures, local budget expenditures.*

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019). *On approval of the Concept for the implementation of state policy in the field of vocational education "Modern vocational education" for the period up to 2027* (Decree No. 419-p, June 12). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Gapon, V., Sharaievska, M., & Derepa, T. (2023). Analysis of the allocation of state-targeted subventions in the field of education for 2023. *Educational Analytics of Ukraine*, 4(25), 19-39. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-4-19-39> [in Ukrainian].
3. Aksonova, I. (2015). Analysis of budgetary financing of higher education in Ukraine and abroad. *Financial system of Ukraine in the context of transformation of socio-economic relation*, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. Kharkiv. Retrieved from <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/10528> [in Ukrainian].
4. Reznichenko, K. (2009). Financial rehabilitation of the education sector: problems and solutions. *Collection of scientific papers of the National University of the State Tax Service of Ukraine*, 2, 301-308 [in Ukrainian].

5. Samoilenko, O., Dubaseniuk, O., & Levchenko, S. (2021). Features of the implementation of programmes for the development of vocational (vocational and technical) education institutions. *Educational Analytics of Ukraine*, 1(12), 81-92. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2021-1-81-92> [in Ukrainian].
6. Popova, V. (2022). Economic preconditions for the introduction of public-private partnership in the field of vocational education in Ukraine. *Professional Pedagogics*, 1(24), 101-110. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.101-110>.
7. Radkevych, V. (2024). Modern mechanisms for the development of public-private partnerships in vocational (vocational and technical) education in the post-war period. *Professional Pedagogics*, 1(28), 1-11. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.28.1-11>.
8. Fryz, R. (2024). The concept of "public-private partnership in the sphere of vocational education" in the draft law of Ukraine "On vocational education". *Professional Pedagogics*, 2(29), 96-104. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.96-104>.
9. Radkevych, V., Borodiienko, V., & Kravets, S. (2021). *Vocational Education and Training in Ukraine in the context of European integration processes (comparative analysis with the EU countries)*. Kyiv. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1JNFrAQ-FLSTFqfHviFXzBK2ODZQyVs1Y/view> [in Ukrainian].
10. Kravets, S. (2022). Public-private partnership in the field of professional (vocational) education: focus on European experience. *Innovative Professional Education*, 1(22), 136-138. Retrieved from <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/22> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). *On education* (Act No. 2145-VIII, September 5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
12. Open Budget. (n. d.). *Expenses*. Retrieved from <https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?class=economic&view=table> [in Ukrainian].
13. Radkevych, V., Popova, V., Riabova, Z., Kravets, S., Radkevych, O., Chepurenko, Ya. ... & Slobodianyk, O. (2023). *Public-private partnerships in the field of vocational (vocational and technical) education for economic recovery in Ukraine*. Kyiv. DOI: <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-01-1/2023> [in Ukrainian].
14. Kryshchenko, K., & Belinska, G. (2024). Using the European experience of public-private partnership to develop the vocational education sector. *Integration of the Ukrainian education system into the European Education Area*, Abstracts of Papers of the 6th International Scientific and Practical Conference. Kyiv. Retrieved from <https://iea.gov.ua/diyalnist/naukovo-analitichna-diyalnist/materiali-komunikatsijnih-zahodiv/2024-2/> [in Ukrainian].
15. Moskvichova, O. (2016). Public-private partnership in the field of vocational and higher education. *Economics and organization of management*, 2(22), 291-299. Retrieved from <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4822> [in Ukrainian].
16. Humenna, L. (2023). Key aspects of public-private partnership in the field of vocational (vocational-technical) education. *Professional Pedagogics*, 2(27), 29-38. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.27.29-38>.
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *On public-private partnership* (Act No. 2404-VI, July 1). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20100701#Text> [in Ukrainian].
18. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024, April 2). *The Ministry of Education and Science of Ukraine proposes a draft of the new law "On vocational education"*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/news/mon-prezentue-proekt-novogo-zakonu-pro-profesiynnu-osvitu> [in Ukrainian].